

2- Ruimtelijke analyse Lunteren

Historische ontwikkeling

Lunteren is van oorsprong een esdorp met engen ten westen en noordoosten van het dorp. Ten oosten van de Luntersche eng strekte zich de Luntersche Heide uit. Door het spinachtige wegenpatroon liep de doorgaande weg van Ede naar Barneveld, de Dorpsstraat, die in 1844 werd verhard. Rond 1850 was de meeste bebouwing aan deze weg gelegen en lagen de boerderijen verspreid aan de overige wegen, o.a. aan Het Beeklaantje en aan de Roskammersteeg. Tot 1900 groeide Lunteren net zo snel als Ede, hierna minder. De meeste uitbreiding vond langs de Dorpsstraat plaats, zodat hier een bebouwingslint ontstond met zowel kleinschalige als grootschalige elementen elkaar afwisselden.

Landbouw en toerisme waren lange tijd de belangrijkste bronnen van inkomst. In en rondom het dorp lagen hotels, pensions, vakantiehuizen en kampeertreinen c.q. vakantieoord. Ook de landbouw was belangrijk, met name de eiermarkt. Veel arbeid was echter seizoensgebonden en veel boeregezinnen hadden in crisistijden grote problemen. Enkele notabelen in het dorp spanden zich in om de positie van de boeren te verbeteren en de landbouw te moderniseren. Zo werd een tuinbouwvereniging en een fruitfabriek opgericht en het Luntersche Buurtbosch aangelegd.

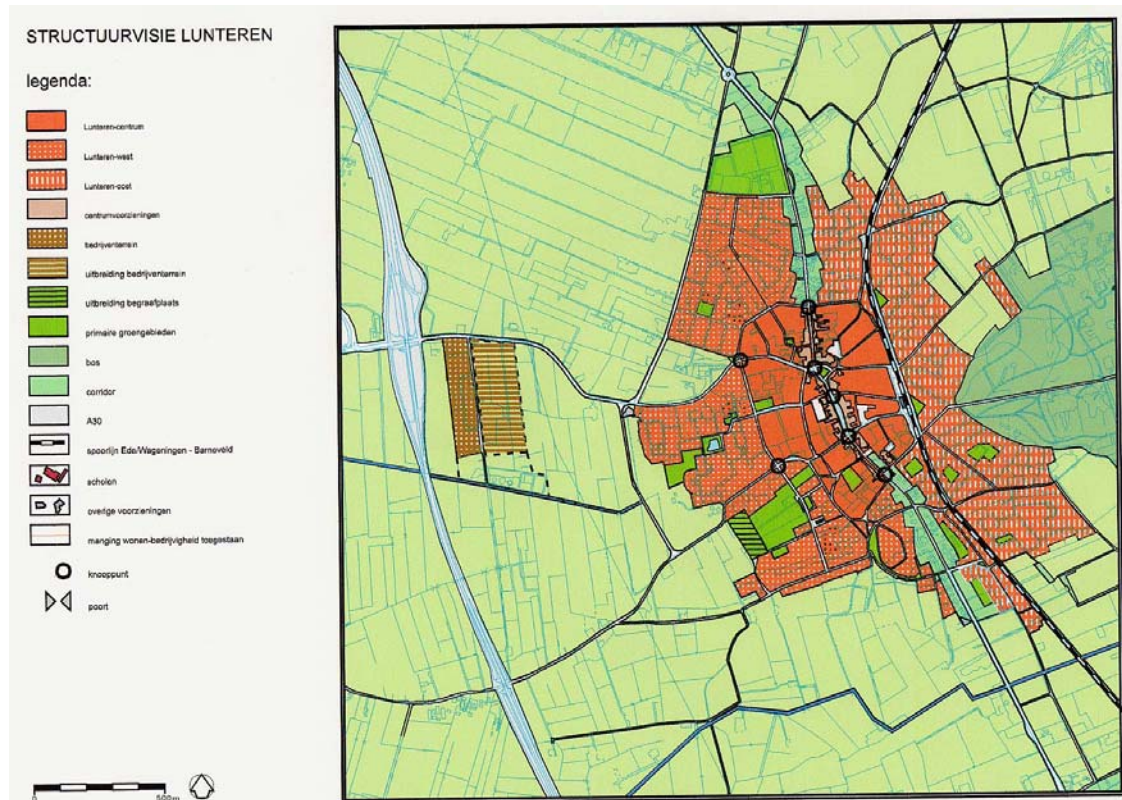
Vanaf de jaren twintig van de 20ste eeuw kreeg Lunteren, evenals Bennekom, te maken met forenzen die zich vooral ten oosten van de spoorlijn Ede-Barneveld, waaraan ook Lunteren een station kreeg, vestigden. Door het opstellen van uitbreidingsplannen probeerde de gemeente een wildgroei aan deze zijde van het dorp voorkomen. Na WO II werd aan de oostzijde nog mondjesmaat uitgebreid en vond de grootste expansie aan de westzijde van het dorp plaats met de aanleg van de Regentenbuurt, de Bosdierenbuurt, het Hugo de Vriespark en de Marskamp. De Dorpsstraat werd vooral een winkelgebied. Ter hoogte van de kruising met de Postweg werd in de jaren zeventig een winkelcentrum, het 'Nieuwe Erf', gerealiseerd.

Lunteren is nog steeds als een engdorp herkenbaar, omdat enkele elementen nog goed geconserveerd zijn, zoals de Vaarkampereng en de webachtige

wegenstructuur in de omgeving van de Roskammersteeg en het Beeklaantje. Aan de oostzijde wordt de bestaande bosbeplanting zoveel mogelijk gehandhaafd tussen de kleinschalige nieuwbouw die er her en der plaatsvindt. Landbouw en toerisme zijn behoorlijk teruggedrongen; Lunteren is nu vooral een woondorp in een bosrijke, landelijke omgeving.

Ruimtelijke hoofdstructuur

De eigen identiteit van Lunteren wordt in de eerste plaats bepaald door de karakteristieke verweving van de bebouwde kom met het buitengebied. De verweving van steen en groen, bebouwd en onbebouwd, binnen en buiten, gecultiveerd en natuurlijk is wezenlijk voor de ruimtelijke opbouw voor Lunteren. Binnen de bebouwde kom zijn globaal drie deelgebieden te onderscheiden, te weten Lunteren-centrum, Lunteren-west en Lunteren-oost. Lunteren-centrum wordt gekenmerkt door een hogere bebouwingsdichtheid dan in de omringende buurten, culminerend in de relatief gesloten bebouwing langs de Dorpsstraat. In de directe nabijheid van dit (kernwink)gebied zijn enkele appartementengebouwen gerealiseerd en is een substantieel deel van de beschikbare ruimte gereserveerd voor parkeergelegenheid. Het gebied Lunteren-west heeft een tuinstedelijke uitstraling en wordt gekenmerkt door bebouwing in middelmatige dichtheid met openbare plantsoenen en speelterreinen. Karakteristiek voor Lunteren-oost is de villa-achtige bebouwing op in grootte variërende kavels met op slechts enkele plaatsen appartementen en rijtjeswoningen.

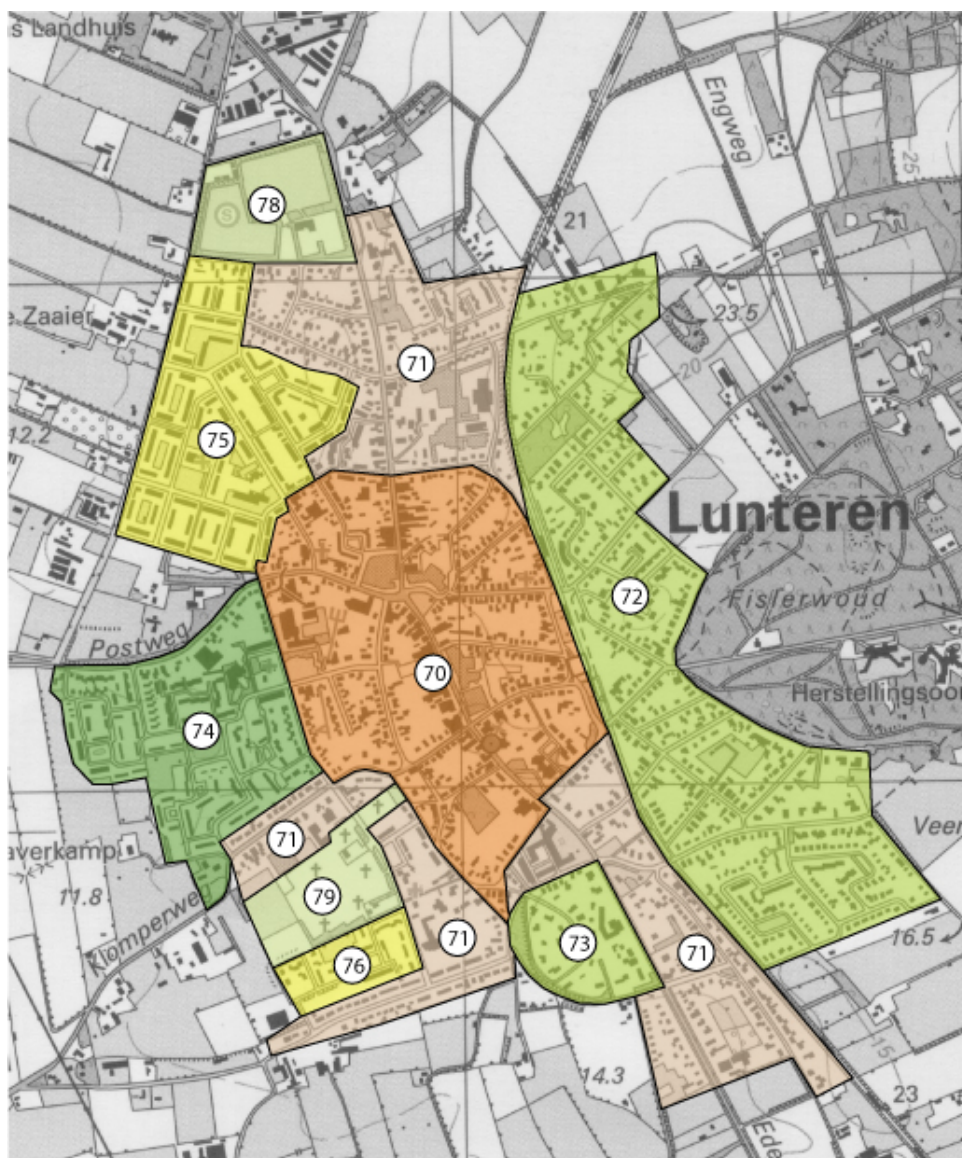

Daar waar ruimtelijke dragers elkaar kruisen en waar ze het centrum van Lunteren verlaten, ontstaan accenten in de hoofdwegenstructuur: de knooppunten. Evenals beeldbepalende gebouwen, plekken en beplanting (bijvoorbeeld: de kerk, de molen, het plein, de oude eik), zijn de knooppunten oriëntatiepunten in het stedelijk weefsel. Voor de grens tussen het dorp en het landelijk gebied van Lunteren ter plaatse van de hoofddraggers geldt hetzelfde als voor de knooppunten. Dit zijn de poorten: hier wordt een ander gebied betreden. Als ruimtelijke dragers worden de volgende routes aangemerkt. De as Edeseweg-Dorpsstraat-Barneveldseweg, welke als een van de twee hoofddraggers onderverdeeld kan worden in kernwinkelgebied, aanloopgebieden en corridors met groene uitstraling. De tweede hoofddrager is de Postweg. De overige dragers zijn de Klomperweg, de route Molenparkweg-Mielweg, de route Oranjestraat-Engweg, de Boslaan, de Dr. Kimmijslaan-Veenweg, de Hertenlaan en als laatste de langzaam-verkeerroute Lunterse beek-Reeënlaan-doorsteek-Wilbrinkstraat-station. Waar de dragers elkaar kruisen, zijn dus de knooppunten. Aan de hoofddraggers liggen de poorten van Lunteren: de Barneveldse poort, Postpoort en de Edese poort.

Voor de eigen identiteit, de ruimtelijke structuur en de oriëntatie in het dorp zijn beeldbepalende gebouwen en structurele groenelementen van grote betekenis. In Lunteren zijn meerdere monumenten en beeldbepalende panden aangewezen. Als monumentaal en beeldbepalend bouwwerk heeft de NH-kerk een bijzondere betekenis als oriëntatiepunt. Gebieden met betekenis voor de eigen identiteit van Lunteren zijn de stationsomgeving en de Brinkjes. De structurele groenelementen volgen (en versterken daarmee) de ruimtelijke dragers.

De ontstaansgeschiedenis en ruimtelijke kenmerken van de bebouwing in de gemeente Ede hebben geleid tot gebiedsindelingen. Voor Otterlo ziet deze verdeling er als volgt uit:

- 70- Dorpsstraat Lunteren
- 71- Lunteren Dorp
- 72- Lunteren Oost
- 73- Hugo de Vriespark
- 74- De Kempjes
- 75- Staatsliedenbuurt
- 76- De Hul-noord
- 77- Bedrijventerrein De Stroet
- 78- Sportpark De Wormshoef
- 79- Algemene Begraafplaats

In het navolgende worden deze deelgebieden afzonderlijk beschreven en voorzien van gebiedscriteria.